

Liv i forfaldet | På Stiftsmuseet i Maribo på Lolland kan man i øjeblikket se syrede korsstingsbroderier af huse, erhverv og traditioner i forfald. Men burde de ikke dyrke det modsatte for at holde gang i butikken, dernede på Lolland? Forfaldet levner også rum til håb, mener museets kulturvejleder

Med korssting i krig mod udkantsmyten

AF LISE KABELL SØGAARD

lise.soegaard@k.dk

Kilos op af stationen i Maribo ligger Stiftsmuseet. Den 120 år gamle bygning er placeret så tæt ved banen, at man skulle tro, stationen var lavet for museets skyld. Men stationen er selvfølgelig til for de knap 6000 mennesker, der bor i den gamle købstad.

Geografisk skulle det her være "Udkantsdanmark", men her er umiddelbart masser af liv: En flok skoledrenge pjatter ved et busstoppested og skubber skiftevis hinanden ud i regnen. En kvinde løber over parkeringspladsen på høje hæle for at komme i læ i sin bil. Går man i gaden er der stille, men butikker mok. På byens bibliotek og borgerservice er der kø til skranke her onsdag over middag.

Modsat resten af Lolland Kommune har befolkningstallet i Maribo været stabilt de seneste år, og Stiftsmuseet er her for at vise de 14.000 års kulturhistorie, der gør sig gældende for byen og egnen. Museet insisterer stædigt på sin rolle som kulturhistorisk museum, måske fordi historien er rig, men kun lidt eksponeret. Indenfor kan man både se trækrucifikser fra 1300-tallet, landets allerførste folkebibliotek og en større samling af særlige lokale urværker. Mest iøjensfaldende er det dog lige nu, at væggene i flere af museets højloftede rum er dækket af farve- og detaljerede korsstingsbroderier. Det kunne være hyggeligt, men motiverne er næsten skræmmende: En nedbrændt mølle. En kollapset lade. Et køleskab, der er smidt i haven foran et hus. Udbrændte biler og et forladt mejeri.

Det er udstillingen "Fra kant til kant", en rejseudstilling med såkaldte "udkantsmotiver" af kunstneren Thomas Wolsing. Korsstingsbroderierne er i Maribo her i efteråret og kan ses frem til den 26. november, og de er anderledes end noget broderi, man før har set. Det er broderier af forfald, forklarer Anne Elmer, der er kultur- og naturvejleder ved Stiftsmuseet i Maribo, og som venligt lukker Kristeligt Dagblad ind i varmen uden for officiel åbningstid.

Men hvorfor viser et museum i en landsdel, hvor fraflytningen er stor, den slags? Hvorfor ikke vælge noget mere opbyggeligt?

Anne Elmer forklarer, at Museum Lolland-Falster er med i en sammenslutning af syv kulturhistoriske museer i den såkaldte udkant, som tilbage i 2011 inviterede Thomas Wolsing til at lave en rejseudstilling, som skulle vise forandringerne i hver af museernes område. Museerne taler løbende sammen om, hvordan de skal forholde sig til den virkelighed, de står i, og den måde, resten af landet ser på deres opland.

"Vi er en række museer, som er gået sammen om at diskutere, hvordan vi skal behandle det her modbydelige ord 'Udkantsdanmark'. Den her udstilling er en måde at vise, at der kan være forfald, det anerkender vi fuldt ud. Men der kan bestemte også være liv i forfaldet", siger Anne Elmer og tænder lys på Stiftsmuseets førstesal.

Siden 2011 har udstillingen rejst landet rundt, og hvert sted føjes nye værker

▲ Forfaldsbroderiet "The one who gets first to the mill is him who gets first painted" (først til mølle bliver først malet) stramajbroderi. Tilhører Skive Kunstmuseum. – Privatfoto.

Der, hvor sukkeret gror

► Udstillingen "Fra kant til kant", der på Stiftsmuseet i Maribo har fået undertitlen "Der, hvor sukkeret gror" med Thomas Wolsings korsstingsbroderier kan ses frem til den 26. november. Udstillingen har rejst land og rige rundt siden 2011 og har blandt andet været på Ringkjøbing Skjern Museum, Vesthimmerlands Museum og Museum Thy. Efter Stiftsmuseet skal udstillingen til Gammel Estrup i 2017. Udstillingen er støttet af Statens Kunstfond.

► Stiftsmuseet i Maribo holder åbent torsdag til lørdag 11-16.

Den her udstilling er en måde at vise, at der kan være forfald, det anerkender vi fuldt ud. Men der kan bestemte også være liv i forfaldet.

ANNE ELMER, KULTUR- OG NATURVEJLEDER VED STIFTSMUSEET I MARIBO

til i Maribo har udstillingen fået tre nye værker og undertitlen "Der, hvor sukkeret gror", en reference til Lollands historiske produktion af sukkerroer og sukker. Et af korsstingsbroderierne viser en række bondepiger med bøjet nakke, som venter på deres løn. Bag dem er et gulmalet hus.

Pigerne skal forestille polske roepiger, som kom til Lolland under industrialiseringen. I 1893 kom de første 400 roepiger til Lolland, i 1914 var antallet oppe på 13.000.

Roepigerne var sæsonarbejdere, men mange blev gift og slog sig ned. De stiftede polske foreninger og menigheder, men her 100 år efter er det polske kulturfællesskab på Lolland stort set forsvundet – den sidste af foreningerne lukkede for aktiviteterne i maj i år. Det gule hus på broderiet er Det polske hus i Museumsgade i Maribo, et hus, der nu er sat på kommunens liste over bygninger, der påtænkes nedrevet.

Vi bevæger os videre gennem udstillingen, forbi en stoffig skulptur af et hus, der er revet midt over og et fotografi fra et forladt hus, hvor noget graffiti er fremhævet med pink og lilla broderi. På

et af broderierne hænger snorene ufærdigt ud på gulvet:

"Det kan være forfaldet eller det, der aldrig blev til noget. Jeg synes, det her viser godt, at der også er et potentiale, som kan findes igen", siger Anne Elmer.

Hun fremhæver igen og igen vigtigheden af, at der er indvævet liv og dermed håb i forfaldsfortællingerne: En gammel arbejdshest har på magisk vis fundet vej til et broderi af Landbrugsskolen i Aars. På loftet af et hus kan man ane en stol med farve på betrækket. Og det andet værk, der er fremstillet særligt til udstillingen her i Maribo, en installation, er også livsbekræftende på sin egen måde, mener hun.

Vi går ind i et rum fuld af tikkende ure, som egentlig er en fast udstilling her på Stiftsmuseet. Men Thomas Wolsing har gjort rummet til sit eget ved at spænde grå broderitråd ud over alle urene og fæstne dem i broderier på væggen. "Umiddelbart er det jo spindelvæv og

symboliserer det, der sker, når tiden går. Men det kan også være tankespind, der, hvor der opstår noget nyt", siger hun og smiler skævt.

Sidste sommer opstod en slags vækkelse på Lolland. #lovestormlollandfalster hed den og bestod i en viral kærlighedsbølge udsendt af alle med et nært forhold til Lolland-Falster. Bølgen kom efter at TV 2 havde vist dokumentarserien "På røven i Nakskov", der følger en række personer i deres problemer med at få tilværelsen til at hænge sammen.

"Serien viste et meget stereotyp billede af Lolland, og det fik folk til at lægge en masse positive historier om egnen op på nettet", forklarer Anne Elmer.

Det bringer os ned af trappen til cafeen, hvor det sidste af de tre værker, som er fremstillet særligt til lollænderne, hænger: Det er ikke et færdigt broderi, men et mønster, de besøgende selv kan købe hjem og brodere. Motivet er et på

▲ De polske roepiger, der kom til Lolland fra 1870'erne og frem, er en del af Lollands kulturarv, men kulturforeningerne er stort set forsvundet i dag. Her ses værket "Der, hvor sukkeret gror" af Thomas Wolsing, korsstingsbroderi. – Foto: Lise Kabell Søgaard.

▲ Skulpturparret "Thyholm hus" viser et forladt hus, der er revet midt over. Her ses den ene del. – Foto: Lise Kabell Søgaard.

Indbyggertal falder på Lolland

► I 2010 boede der i alt 46.984 mennesker i Lolland Kommune. Pr. 25. oktober 2016 var tallet 42.638.

KILDE: DANMARKS STATISTIK

Lolland berømt fotografi af badebroen ved Hestehovedet i Nakskov, som sidste år fik en andenplads i en verdensomspændende fotokonkurrence og er taget af amatørfoto grafen Threin Ottossen. Badebroen står smukt og grafisk frem på en blå og lyserød himmel, der spejler sig i Nakskov Fjord.

"Billedet er blevet synonymt med 'lovestorm'-bevægelsen og et symbol på lokal stolthed", forklarer Anne Elmer.

Efterkommerne af de polske roepiger, bor der, stadig i dag, masser af på Lolland. Det kan godt være, de ikke identificerer sig særligt med noget polsk, men de er stadig stolte af deres historie, mener Anne Elmer, og vender igen tilbage til broderiet af roepigerne foran det polske hus:

"Det polske hus kan godt vise forfald, men det viser jo også tilhørsforhold, som er ændret. De polske pigers efterkommere vil måske hellere hedde Jørgensen end deres polske familienavn i dag. Og måske går de ikke ret meget op i at bevare de fysiske tegn, men så går de til gengæld op i 'lovestorm'-bevægelsen. De er stolte af deres arv og herkomst og deres identitet, den forsvinder ikke."

"De tomme huse er en sten i skoen på os alle"

Kunstneren Thomas Wolsing flyttede for 10 år siden til Thisted og har siden sat sig for at vise det, der gemmer sig under udkantens barske overflade

AF LISE KABELL SØGAARD

lise.soegaard@k.dk

Hvad får en kunstner til at kaste sig over noget så mormoragtigt som korsstingsbroderi? Af forfald?

Det virker som en smal niche, men ikke desto mindre er det den, kunstneren Thomas Wolsing har valgt i rejseudstillingsprojektet "Fra kant til kant", der viser broderier af tomme huse, udbrændte biler og sammenstyrtede bygninger og lige nu kan ses på Stiftsmuseet i Maribo.

Inspirationen til "Fra kant til kant" kom samtidig med, at Thomas Wolsing og hans hustru flyttede fra København til Thisted i Nordvestjylland, fordi hustruen havde fået job som gymnasielehrer. Kunstprojektet går således ind i sit 10. år ved årsskiftet. I 2011 så en række af landets kulturhistoriske museer potentiale i værkerne, som de mente fortalte noget vigtigt om landet, og så blev broderierne sendt på rejse.

"Jeg er inspireret af mødet med de tomme og faldefærdige huse, som er en sten i skoen på naboerne, kommunen og Danmark i det hele taget", fortæller Thomas Wolsing.

Der er et clash i mødet med korssting, som gør, at man ikke ved, om man skal grine eller græde over det. Og det kan jeg godt lide.

THOMAS WOLSING, KUNSTNER

korsstingsbroderiet, som man kender det fra genbrugsbutikkernes puder og klokkestreng til væggen.

"Det viser på en eller anden måde også en verden af i går, noget stagneret og kitschet. Jeg fik den idé at prøve at spejle de to ting i hinanden."

Det er ikke forfaldet i sig selv, Thomas Wolsing er fascineret af, forklarer han.

"Forfald er jo smukt, det synes vi alle sammen. Vi kender det fra vanitas-motiverne. Meningen er nok snarere at forsøge at skabe samtundsdebat ved at se på forfaldet med andre øjne. Der er et clash i mødet med korssting, som gør, at man ikke ved, om man skal grine eller græde over det. Og det kan jeg godt lide", siger han.

Til at brodere værkerne har han en kvinde fra Thisted ved navn Hanne Vesterbæk Petersen. Hun kan håndværket, mens Thomas Wolsing står for motiver og koncept:

"Jeg gik ned i den lokale broderiforretning og spurgte, om de mon kendte én, som var træt af de traditionelle motiver men glad for formen. Jeg lagde mit nummer og to måneder efter ringede Hanne. I dag har vi et meget frugtbart venskab", siger Thomas Wolsing. Da vandrestillingen åbnede i Thi-

sted i 2011, talte forfatteren Knud Sørensen fra Mors, og undskyldte, at han i 1970'erne opfandt ordet "Udkantsdanmark". I dag bruges ordet i flæng om alt andet end København, Aarhus og Odense.

Thomas Wolsing mener, han i "udkanten" har fået en masse motiver forærende og flere af hans københavnske

kunstnerkolleger ser misundeligt til det spring Wolsing og hans kone har taget.

"Da vi flyttede, var det sådan: Okay, så gør vi det! Vi flytter simpelthen herop. Det er langt fra netværket i København, men jeg har fået et andet netværk, måske mere et fællesskab, her", siger han.

Hvis man først bevæger sig ud i landet, så holder man op med at vande for-

◀ "Forfald er jo smukt, det synes vi alle sammen, og vi kender det fra vanitas-motiverne. Meningen er nok snarere at forsøge at skabe samtundsdebat", siger kunstneren Thomas Wolsing. – Foto: Klaus Madsen

Thomas Wolsing

► Dansk kunstner født 1964.

► Uddannet på Det Jyske Kunstakademi samt Det Kgl. Danske Kunstakademi og bosiddende i Thy.

► Arbejder især med temaer som land/by, tid og erindring.

► Er repræsenteret på blandt andet Skive Kunstmuseum og har arbejdet som kurator og kunstformidler på flere jyske museer.

domme. Det gælder også, hvis man rejser fra "kant til kant", som Thomas Wolsing for nylig gjorde, da han skulle researche til udstillingen i Maribo.

"Da jeg selv kom til Maribo og Lolland-Falster og havde været der en uges tid, fandt jeg jo ud af, at alt det spændende lå lige under overfladen. Man kan undre sig over, at der ikke er flere, der flytter derned."